

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
การป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ.

ครั้งที่ ๑๓

วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

กรรมการวิสามัญผู้มาประชุม คือ

๑. พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์	ประธานคณะกรรมการ
๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายกิตติ วะสีนนท์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. พลเรือเอก กฤษฎา เจริญพานิช	เลขานุการคณะกรรมการ
๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมชัย บุญยะลีพรรณ	โฆษกคณะกรรมการ
๗. นายกล้านรงค์ จันทิก	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๘. นายประมุต สุตะบุตร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๙. ร้อยตำรวจตรี พงษ์นิวัฒน์ ยุทธภัณฑ์บริหาร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๐. ศาสตราจารย์พิเศษวิชา มหาคุณ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๑. นายสีมา สีมานันท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา	
๑๓. รองศาสตราจารย์เจษฎ์ โทณะวณิก	
๑๔. พลอากาศเอก ทรงธรรม โชคคณาพิทักษ์	
๑๕. พลอากาศเอก ธงชัย แฉล้มเขตร	
๑๖. พลเรือเอก ธราธร ขจิตสุวรรณ	
๑๗. นายนิตติชัย เกษมมงคล	
๑๘. ศาสตราจารย์คลินิกนิเวศน์ นันทจิต	
๑๙. พลเอก ไป่ภูก บุนนาค	
๒๐. พลตำรวจเอก พิชิต ควรรเดชะคุปต์	
๒๑. นายภัทร คำพิทักษ์	
๒๒. พลเอก มารุต ปิยะโชติสังข์	
๒๓. พลเอก วลิต โรจนภักดี	
๒๔. พลเรือเอก ศักดิ์สิทธิ์ เชิดบุญเมือง	
๒๕. พลเอก สิงห์ศึก สิงห์ไพร	
๒๖. พลอากาศเอก สุทธิพันธ์ กฤษณคุปต์	

๒๗. นางสาวสุภา ปิยะจิตติ
๒๘. พลเอก อภิวัชร หมื่นสวัสดิ์

กรรมการวิสามัญผู้ลาการประชุม คือ

๑. พลตำรวจเอก วัชรพล ประสารราชกิจ	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒. พลตำรวจโท บุญเรือง ผลพานิชย์	
๓. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	
๔. พลตำรวจเอก พัชรวาท วงษ์สุวรรณ	
๕. นายภาณุ อุทัยรัตน์	
๖. พลเอก สรรชัย อจลานนท์	
๗. พลอากาศเอก สุทธิพงษ์ อินทริยงค์	

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

นายประสาธ พงษ์ศิวกภัย

ผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้มาชี้แจงแสดงความคิดเห็น คือ

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นางชื่นสมน นิเวทวงศ์	ผู้อำนวยการกองกฎหมาย
การบริหารราชการแผ่นดิน
๒. นายวิษณุพล ฉวีวรรณ	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
๓. นางสาวสุจิตตา มโหธร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.)

๑. นายสุรพงษ์ อินทรถาวร	ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๒. นายภูเทพ ทวีโชติธนากุล	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
๓. นายนิติพันธุ์ ประจวบเหมาะ	ผู้อำนวยการสำนักการต่างประเทศ
๔. นางสาวลลิตา โภชนพันธ์	นักบริหารทรัพยากรบุคคลเชี่ยวชาญ
๕. นายอภิชาติ ปุณยธัญพงศ์	พนักงานไตสวนชำนาญการพิเศษ
๖. นายชัยยุทธ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	พนักงานไตสวนชำนาญการ
๗. นางสาวอพาลินท์ ลิ้มธเนศกุล	พนักงานไตสวนชำนาญการ
๘. นายไสว ไชยแสง	พนักงานไตสวนปฏิบัติการ
๙. นางสาวอลิสา รักบ้านเกิด	เจ้าหน้าที่ต่างประเทศปฏิบัติการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. พันตำรวจเอก อมรฤทธิ์ คชกุล	ผู้เชี่ยวชาญประจำตัว
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร |
|-------------------------------|---|

๒. พันตำรวจเอก สมควร พิงทรัพย์	ผู้ชำนาญการประจำตัว
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา
๓. พันตำรวจตรี ปุณณวิช อรรคนันท์	ผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัว
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา
๔. นายสมเจตน์ แก้วแสงใจ	ผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัว
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ศาสตราจารย์คลินิกนิเวศน์ นันทจิต
๕. นายชานนท์ แก่นสวาท	ผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัว
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
นายสีมา สีมานันท์
๖. นายรัฐภูมิ คำศรี	นิติกรชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ฝ่ายเลขานุการ
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญฯ ตามข้อบังคับการประชุม คือ

นางธัญญา ศรีสุพรรณ

นิติกรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานคณะกรรมการการวิสามัญ ๓

สำนักกรรมการการ ๒

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๒๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการการวิสามัญมาครบองค์ประชุม พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์ ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุมสรุปผลได้ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

บุคคลภายนอกขออนุญาตเข้าร่วมประชุม คือ

(๑) พันตำรวจเอก อมรฤทธิ์ คชกุล

ผู้เชี่ยวชาญประจำตัว

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์

(๒) พันตำรวจเอก สมควร พิงทรัพย์

ผู้ชำนาญการประจำตัว

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา

(๓) พันตำรวจตรี ปุณณวิช อรรคนันท์	ผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัว
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
พลตำรวจเอก จักรทิพย์ ชัยจินดา
(๔) นายสมเจตน์ แก้วแสงใจ	ผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัว
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ศาสตราจารย์คลินิกนิเวศน์ นันทจิต
(๕) นายชานนท์ แก่นสวาท	ผู้ช่วยดำเนินงานประจำตัว
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
นายสีมา สีมานันท์
(๖) นายรัฐภูมิ คำศรี	นิติกรชำนาญการพิเศษ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ฝ่ายเลขานุการ
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมอนุญาต

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

๒.๑ รับรองบันทึกการประชุม

มติที่ประชุม : ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันศุกร์ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ โดยไม่มีการแก้ไข และมีมติให้เผยแพร่บันทึกการประชุมได้

๒.๒ แนวทางในการจัดทำบันทึกการประชุม

ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญได้หารือเกี่ยวกับแนวทางในการจัดทำบันทึกการประชุม โดยเห็นว่า ในการจัดทำบันทึกการประชุมของคณะกรรมการวิสามัญกรณีที่มาตราใด ไม่มีการแก้ไขแต่ยังคงมีประเด็นสงสัยหรือประเด็นที่ต้องพิจารณา มติที่ประชุมให้กำหนดว่า “รอการพิจารณา” หรือในกรณีที่มาตราใดมีการเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติม มติที่ประชุมให้กำหนดว่า “ในเบื้องต้นที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็นดังนี้” ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถกลับมาพิจารณาทบทวนมาตราต่าง ๆ ได้

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

- พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. (ทบทวนส่วนที่ ๒ การดำเนินการกรณีร่ำรวยผิดปกติ มาตรา ๑๑๓ ถึงมาตรา ๑๒๒)

ส่วนที่ ๒ การดำเนินการกรณีร่ำรวยผิดปกติ **ไม่มีการแก้ไข**

ประเด็นอภิปราย

- ไม่มี -

ผลการพิจารณา : ที่ประชุมคณะกรรมการการวิสามัญเห็นควรคงไว้ตามร่างเดิมที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๑๑๓ **ไม่มีการแก้ไข**

มาตรา ๑๑๓ เมื่อความปรากฏต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าเพราะเหตุมีการกล่าวหาหรือเพราะคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าพนักงานของรัฐผู้ใด ร่ำรวยผิดปกติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนโดยพลัน

การกล่าวหาและการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การไต่สวน มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่จะมีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในส่วนนี้

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๑๒ เมื่อปรากฏว่าผู้มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สิน ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่า มีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้นั้นทราบและดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) กรณีเป็นบุคคลตามมาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) และ (๓) ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อวินิจฉัย

(๒) กรณีเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐให้เสนอเรื่องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเพื่อวินิจฉัย

ในการดำเนินคดีกับผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ประเด็นอภิปราย

ความคิดเห็นของคณะกรรมการการวิสามัญ

ประเด็นการกำหนดคำว่า “เว้นแต่จะมีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในส่วนนี้”

ความในมาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๑๒ ได้มีการกำหนดถึงการนำมาใช้โดยอนุโลมไว้แตกต่างกัน ดังนี้ มาตรา ๑๑๓ กำหนดว่า “ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การไต่สวน มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่จะมีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในส่วนนี้” แต่มาตรา ๑๑๒ กำหนดว่า “ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๑ และมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม” ดังนั้น คำว่า “เว้นแต่จะมีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในส่วนนี้” มีความหมายอย่างไร ทั้งนี้ การกำหนดความดังกล่าวจะต้องพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายอื่นประกอบด้วย

คำชี้แจงของผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ความในมาตรา ๑๑๓ เป็นกำหนดความเกี่ยวกับการดำเนินการกล่าวหาและการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีร่ำรวยผิดปกติ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวให้ดำเนินการดำเนินการในหมวด ๒ การไต่สวน มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่หากในส่วนที่ ๒ การดำเนินการกรณีร่ำรวยผิดปกติ ได้มีการกำหนดไว้เป็นการเฉพาะก็ให้ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในส่วนที่ ๒

อนึ่ง การกำหนดความในมาตรา ๑๑๓ ได้มีการกำหนดให้แตกต่างกับความในมาตรา ๑๑๒ เพราะคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า มาตรา ๑๑๓ เป็นการดำเนินการไต่สวนกรณีร่ำรวยผิดปกติจึงควรดำเนินการไต่สวนแตกต่างกับกรณีอื่น เช่น การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และการตรวจสอบ ในมาตรา ๑๑๒ เป็นต้น

ผลการพิจารณา : ที่ประชุมคณะกรรมการการวิสามัญเห็นควรคงไว้ตามร่างเดิมที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๑๑๔

รอกการพิจารณา

มาตรา ๑๑๔ ในการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยว่าผู้ใดร่ำรวยผิดปกติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินและหนี้สิน การเคลื่อนไหวทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมของบุคคลนั้น และดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมาประกอบการวินิจฉัย และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นการยื่นตามมาตรา ๑๒๗ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. นำบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินมาพิจารณาเพื่อเทียบเคียงกับทรัพย์สินที่มีอยู่ในขณะดำเนินการไต่สวน ประกอบกับรายได้และรายจ่าย และการเสียภาษีเงินได้ของผู้คน และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามรายการและภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ไม่ว่าผู้นั้นจะได้เคยยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินมาก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม

ระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันแต่ไม่เกินหกสิบวัน

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนตามวรรคหนึ่งแล้ว แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะถึงแก่ความตาย ก็ไม่ตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตรวจสอบต่อไป แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันที่ผู้นั้นถึงแก่ความตาย

ในการนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจจ้างที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบหาข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือหนี้สิน และการดำเนินคดีในการติดตามทรัพย์สินในต่างประเทศได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ข้อเสนอของผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

มาตรา ๑๑๔ ในการไต่สวนและมีความเห็นหรือวินิจฉัยว่าผู้ใดร่ำรวยผิดปกติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจตรวจสอบที่มาของทรัพย์สินและหนี้สิน การเคลื่อนไหวทางการเงิน หรือการทำธุรกรรมของบุคคลนั้น และดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงมาประกอบ

การวินิจฉัย และในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินไว้แล้ว ไม่ว่าจะเป็นการยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นการยื่นตามมาตรา ๑๒๗ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. นำบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินมาพิจารณาเพื่อเทียบเคียงกับทรัพย์สินที่มีอยู่ในขณะดำเนินการไต่สวน ประกอบกับรายได้และรายจ่าย และการเสียภาษีเงินได้ของผู้ยื่น และเพื่อประโยชน์แห่งการนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งให้ผู้ถูกกล่าวหา ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินตามรายการและภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ไม่ว่าผู้ยื่นจะได้เคยยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินมาก่อนแล้วหรือไม่ก็ตาม

ระยะเวลาที่กำหนดตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่น้อยกว่าสามสิบวันแต่ไม่เกินหกสิบวัน

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนตามวรรคหนึ่งแล้ว แม้ผู้ถูกกล่าวหาจะถึงแก่ความตายไม่ว่าก่อนหรือในระหว่างไต่สวน ก็ไม่ตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะดำเนินการตรวจสอบต่อไป แต่ต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองห้าปีนับแต่วันที่ผู้ยื่นถึงแก่ความตาย

ในกรณีนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจสั่งให้ผู้ยื่นบัญชีทรัพย์สินหรือผู้เกี่ยวข้องในคดีตรวจสอบหาข้อมูลเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือหนี้สิน และควรตั้งเนิ่นคดีในคดีติดตามทรัพย์สินในต่างประเทศได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยผิดปกติแล้ว หากปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหา ยังคงมีทรัพย์สินรายการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนเพิ่มเติมเพื่อบังคับเอาทรัพย์สินและร้องขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้

คำแปรญัติติ

นายสมชาย แสวงการ เสนอคำแปรญัติติเพิ่มเติมความเป็นมาตรา ๑๑๔/๑

“มาตรา ๑๑๔/๑ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบพบว่าทรัพย์สินรายได้ของผู้ถูกกล่าวหาเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติและมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่า จะมีการโอน ยักยอก แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สินดังกล่าว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัด ทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมี หรือไม่มีประกันหรือหลักประกันก็ได้

เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินชั่วคราวตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. จัดให้มีการพิสูจน์เกี่ยวกับทรัพย์สินโดยเร็ว ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราวมิได้เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ต่อไปจนกว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูลซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัดหรือจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องในคดีนั้น แต่ถ้าสามารถพิสูจน์ได้ก็ให้คืนทรัพย์สินแก่ผู้นั้น

ประเด็นที่รอการพิจารณาไว้

ที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญได้รอการพิจารณากรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาถึงแก่ความตายในกรณีร้ายแรงผิดปกติดำเนินการต่อไปเพื่อให้ทรัพย์สินที่ได้มาโดยทุจริตกลับคืนสู่รัฐหรือไม่ รวมถึงการนำความในวรรคสี่ไปบัญญัติในมาตรา ๓๓ เพื่อให้เกิดการดำเนินการที่ความสอดคล้องกัน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๗๕ การกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใด ร้ายแรงผิดปกติ ให้ผู้กล่าวหาดำเนินการกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในขณะที่ผู้ถูกกล่าวหา ยังดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เกินห้าปี โดยให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาวินิจฉัยเบื้องต้นก่อนว่า พฤติการณ์หรือเรื่องที่กล่าวหา นั้นเข้าหลักเกณฑ์ที่จะรับไว้พิจารณาได้หรือไม่ ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็น ผู้ซึ่งได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้แล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. นำบัญชีแสดง รายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้นมาประกอบการพิจารณาด้วย

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๖๘ ในกรณีที่ปรากฏจากการไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นว่ามีพฤติการณ์ นำเชื่อว่าจะมีการโอน ยักยอก แปรสภาพ หรือซุกซ่อนทรัพย์สินที่ผู้ถูกกล่าวหา ได้ใช้ในการกระทำความผิดหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ เนื่องจากการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร้ายแรงผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ในกรณีที่ความผิดนั้นมีโทษทางอาญา ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว ทั้งนี้ ไม่ตัดสิทธิผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องต่อ คณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมีหรือไม่มีประกันหรือหลักประกัน ก็ได้

(๒) ในกรณีที่เป็ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการร้ายแรงผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจออกคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวเป็นเวลาไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันยึดหรืออายัด แต่ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองพิสูจน์ได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราวมิได้เกี่ยวข้องกับการร้ายแรงผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งถอนการยึดหรืออายัดโดยพลัน รวมทั้งไม่ตัดสิทธิ ผู้ถูกกล่าวหาที่จะยื่นคำร้องขอผ่อนผันเพื่อขอรับทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์โดยมีหรือไม่มีประกัน หรือหลักประกันก็ได้ ทั้งนี้ ทรัพย์สินของผู้ถูกกล่าวหาให้หมายความรวมถึงทรัพย์สินที่บุคคลอื่น มีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และมีพฤติการณ์เป็นการถือครองแทนหรือถือกรรมสิทธิ์แทนด้วย ในกรณี เช่นนั้นผู้มีชื่อเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์มีสิทธิพิสูจน์ว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิได้เกี่ยวข้องกับการร้ายแรงผิดปกติ

มาตรา ๑๑๖ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ใต้สวนแล้วและมีความเห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระร่ำรวยผิดปกติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการใต้สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิมติ เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นรวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติโดยให้นำมาตรา ๘๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๗๔ ผู้ใดยกย้าย ทำให้เสียหาย ทำลาย ชอนรัน เอาไปเสีย ทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน ที่หัวหน้าพนักงานใต้สวน คณะกรรมการใต้สวน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยึดหรืออายัดไว้ หรือสั่งให้ส่ง หรือที่ตนรู้หรือควรรู้ว่าจะตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เหตุผลประกอบการแก้ไขเพิ่มเติม

(๑) ประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม

เนื่องจากการดำเนินการใต้สวนกรณีร่ำรวยผิดปกตินั้นเป็นการดำเนินการที่มุ่งเน้นการร้องขอให้ทรัพย์ตกเป็นของแผ่นดินมิได้มุ่งเน้นที่จะดำเนินการกับผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้นเมื่อผู้ถูกกล่าวหาถึงแก่ความตายจึงไม่ตัดอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการดำเนินการตรวจสอบต่อไป แต่อย่างไรก็ตามความในวรรคสามได้กำหนดไว้ว่า “เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการใต้สวนตามวรรคหนึ่งแล้ว” ซึ่งอาจยังไม่ครอบคลุมกรณีที่ยังมิได้ดำเนินการ ดังนั้นจึงขอเสนอให้การดำเนินการใต้สวนผู้ถูกกล่าวหากรณีร่ำรวยผิดปกติครอบคลุมไปถึงกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาถึงแก่ความตายก่อนการใต้สวนหรือระหว่างการใต้สวนด้วย เพื่อให้สามารถร้องขอทรัพย์ให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ พร้อมทั้งเสนอเพิ่มกรอบระยะเวลาในการดำเนินการจาก ๒ ปี เป็น ๕ ปี เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

(๒) ประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่

(๒.๑) การตัดความในวรรคสี่เดิมออก

การตัดความในวรรคสี่เดิมออก เนื่องจากความดังกล่าวได้มีการเพิ่มเติมไว้ในมาตรา ๓๓ (๕) แล้ว

(๒.๒) การเพิ่มเติมความในวรรคสี่ขึ้น

เนื่องจากการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ผ่านมามีพบว่าเมื่อมีมติว่าผู้ถูกกล่าวหาร่ำรวยผิดปกติแล้วและดำเนินการยึดทรัพย์เพื่อให้ทรัพย์ตกเป็นของแผ่นดินนั้น เมื่อดำเนินการดังกล่าวแล้วกรอบระยะเวลาการดำเนินงานจะเริ่มขึ้น ซึ่งจะต้องดำเนินการให้เสร็จสิ้นภายใน ๑ ปี แต่เมื่อพ้นระยะเวลา ๑ ปี และได้ตรวจพบทรัพย์สินรายการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติเพิ่มเติมอีก จะไม่สามารถดำเนินการใต้สวนเพิ่มเติมได้ เนื่องจากผู้ถูกกล่าวหาได้ไปยื่นฟ้องต่อศาลปกครองว่ากรอบการดำเนินงานได้สิ้นสุดลงแล้ว ดังนั้น ความใน

วรรคสี่ที่เพิ่มขึ้นนั้นจึงกำหนดไว้เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถดำเนินการไต่สวนเพิ่มเติมได้ หากมีการตรวจพบทรัพย์สินรายการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติหลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติว่าผู้ถูกกล่าวหา ร่ำรวยผิดปกติแล้ว

ประเด็นอภิปราย

ความคิดเห็นของผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม

เนื่องจากการดำเนินการไต่สวนกรณีร่ำรวยผิดปกตินั้นเป็นการดำเนินการที่มุ่งเน้นการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินมิได้มุ่งเน้นที่จะดำเนินการกับผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้น เมื่อผู้ถูกกล่าวหาจะถึงแก่ความตายหรือไม่นั้นย่อมไม่ทำให้การไต่สวนสิ้นสุดลง จึงสามารถดำเนินการไต่ต่อไป

ทั้งนี้ คำว่า “เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนตามวรรคหนึ่งแล้ว” มีความหมายกว้าง ซึ่งหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนต่อย่อมกระทำได้ ประกอบกับหากคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลสามารถยื่นทรัพย์สินที่สืบหาได้เพิ่ม และสามารถเสนอให้ศาลไต่สวนเพิ่มเติมได้อยู่แล้ว แต่หากศาลตัดสินไปแล้ว ควรดำเนินการฟ้องต่อศาลใหม่ในฐานะร่ำรวยผิดปกติอีก

อย่างไรก็ตามการดำเนินการไต่สวนจะต้องนำหลักการของประมวลกฎหมายอาญามาเทียบเคียงด้วย กล่าวคือ กรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาถึงแก่ความตายก่อนการไต่สวนให้การไต่สวนสิ้นสุดลง เพราะหลักในการไต่สวนนั้นผู้ถูกกล่าวหาจะต้องอยู่ในฐานะที่โต้แย้งได้ และหากให้หน้าที่พิสูจน์ข้อกล่าวหาตกเป็นของทนายทนายนั้นย่อมทำให้ทนายไม่ได้รับความยุติธรรม เนื่องจากต้องเป็นผู้หาพยานหรือหลักฐานมาแสดงความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหาที่ถึงแก่ความตายไปแล้ว

อนึ่ง การกำหนดความดังกล่าวให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

ความคิดเห็นของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน

(๑) ประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม

ด้วยการดำเนินการไต่สวนกรณีร่ำรวยผิดปกตินั้นเป็นการดำเนินการที่มุ่งเน้นการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินมิได้มุ่งเน้นที่จะดำเนินการกับผู้ถูกกล่าวหา ดังนั้น เมื่อผู้ถูกกล่าวหาถึงแก่ความตายย่อมไม่ทำให้การไต่สวนสิ้นสุดลง ทั้งนี้ อาจไม่ต้องกำหนดคำว่า “ไม่ว่าก่อนหรือในระหว่างไต่สวน” เนื่องจากสามารถดำเนินการไต่อยู่แล้ว

(๒) ประเด็นการกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินงาน

การกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินงานต่าง ๆ ได้มีการหารือร่วมกันแล้วหรือไม่

(๓) ประเด็นคำว่า “ทรัพย์สินรายการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ”

เนื่องจากการยึดทรัพย์สินกรณีร่ำรวยผิดปกตินั้นจะได้ยึดทรัพย์สินทุกรายการ เพราะมิได้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการร่ำรวยผิดปกติ ทั้งนี้ ความในมาตรา ๑๑๖ ได้มีการกำหนดการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้โดยใช้คำว่า “ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มา

แทนทรัพย์สินนั้น” ซึ่งกำหนดไว้แตกต่างกับความในมาตรา ๑๑๔ วรรคสี่ ดังนั้น ความในมาตรา ๑๑๔ อาจแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๑๖

ความคิดเห็นของกรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๑) ประเด็นการมีทรัพย์สินเพิ่มเติม

เนื่องจากนิยามคำว่า “ร่ำรวยผิดปกติ หมายความว่า การมีทรัพย์สินมากผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ หรือการมีหนี้สินลดลงมากผิดปกติ หรือได้ทรัพย์สินมาโดยไม่มีมูลอันจะอ้างได้ตามกฎหมายสืบเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่” แต่อย่างไรก็ตามควรให้ความสำคัญในกรณีที่ทรัพย์สินเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก แต่ยังไม่เข้าข่ายลักษณะร่ำรวยผิดปกติด้วย

(๒) ประเด็นการแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถือครองแทน

การแจ้งข้อกล่าวหากรณีร่ำรวยผิดปกติจะดำเนินการเฉพาะกับผู้ถูกกล่าวหาเท่านั้น ไม่รวมไปถึงผู้ถือครองทรัพย์สิน ดังนั้น เพื่อให้การไต่สวนและการให้ความเห็นหรือวินิจฉัยว่าผู้ใดร่ำรวยผิดปกติมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นควรกำหนดให้สามารถแจ้งข้อกล่าวหาไปยังผู้ถือครองแทนได้ด้วย เพื่อให้ผู้ถือครองแทนได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดด้วย

คำชี้แจงของกรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

(๑) ประเด็นการกำหนดกรอบระยะเวลาการดำเนินงาน

เนื่องจากกระบวนการในการดำเนินงานต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน เช่น การตรวจสอบทรัพย์สิน และการชี้มูลร่ำรวยผิดปกติ เป็นต้น ดังนั้น กรอบระยะเวลาการดำเนินงานต่าง ๆ อาจต้องพิจารณาภายหลังอีกครั้ง

(๒) ประเด็นคำว่า “ทรัพย์สินรายการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ”

คำว่า “ทรัพย์สินรายการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการร่ำรวยผิดปกติ” คือ ทรัพย์สินที่แปลงสภาพมาจากกรณีร่ำรวยผิดปกติ เช่น ดอกผล เป็นต้น ซึ่งหลักการดังกล่าวสอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

(๓) ประเด็นการแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถือครองแทน

ด้วยการแจ้งข้อกล่าวหากรณีร่ำรวยผิดปกติจะดำเนินการเฉพาะผู้ที่ถูกกล่าวหาเท่านั้น ดังนั้น การแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถือครองแทนอาจไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากบุคคลนั้นไม่ได้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ แต่อย่างไรก็ตามสามารถไปกำหนดโทษสำหรับความผิดในกรณีดังกล่าวของผู้ถือครองแทนได้ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาด้วยว่าฐานความผิดที่ผู้ถือครองแทนนั้นกระทำไปอยู่ในกรอบหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่ เช่น การยักยอก ถ้ายโอน และการปกปิดข้อเท็จจริง เป็นต้น

อนึ่ง คณะกรรมาธิการวิสามัญเห็นว่า การกระทำในลักษณะดังกล่าวข้างต้น มีลักษณะเข้าข่ายการกระทำตามมาตรา ๑๗๔ ทั้งนี้ ควรนำประเด็นการแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถือครองแทนไปประกอบการพิจารณาความในมาตรา ๑๗๔ ต่อไป

(๔) ประเด็นคำแปรญัตติ

คำแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา ๑๑๔/๑ นั้น เป็นไปตามหลักการในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗๘ ซึ่งในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๖๘

ผลการพิจารณา : ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญเห็นควรรอการพิจารณาประเด็นระยะเวลาที่เสนอแก้ไขจาก ๒ ปี เป็น ๕ ปี ตามความในวรรคสาม

มาตรา ๑๑๕

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๕ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหาว่าร้ายยมิติดปกติแล้วให้ผู้ถูกกล่าวหาหมิ่นหน้าพิสูจนหรือแสดงที่มาของรายไดหรือทรัพย์สินของตน

ข้อเสนอของผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

มาตรา ๑๑๕ เมื่อผู้ถูกกล่าวหาได้รับแจ้งข้อกล่าวหาว่าร้ายยมิติดปกติแล้วให้ผู้ถูกกล่าวหาหมิ่นหน้าพิสูจนหรือแสดงที่มาของรายไดหรือทรัพย์สินของตน

ในกรณีผู้ถูกกล่าวหาถึงแก่ความตายให้แจ้งข้อกล่าวหาให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกทราบ ทั้งนี้ หน้าที่ในการพิสูจนให้คำนึงถึงความสามารถในการพิสูจนของบุคคลดังกล่าวประกอบการพิจารณาตามที่เห็นว่าเป็นธรรม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๔๒ ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในคดีที่ค้างพิจารณาอยู่ในศาลได้มรณะเสียก่อนศาลพิพากษาคดีให้ศาลเลื่อนการนั่งพิจารณาไปจนกว่าทายาทของผู้มรณะ หรือผู้จัดการทรัพย์สินมรดกของผู้มรณะ หรือบุคคลอื่นใดที่เป็นทรัพย์สินมรดกไว้ จะได้เข้ามาเป็นความคู่แทนที่ผู้มรณะโดยมีคำขอเข้ามาเอง หรือโดยที่ศาลหมายเรียกให้เข้ามา เนื่องจากคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีคำขอฝ่ายเดียว คำขอเช่นว่านี้จะต้องยื่นภายในกำหนดหนึ่งปีนับแต่วันที่คู่ความฝ่ายนั้นมรณะ

ถ้าไม่มีคำขอของบุคคลดังกล่าวมาแล้ว หรือไม่มีคำขอของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งภายในเวลาที่กำหนดไว้ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีเรื่องนั้นเสียจากสารบบความ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๔๘ ผู้ใดกล่าวอ้างโต้แย้งว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินมิได้เกิดจากการร้ายยมิติดปกติ ผู้นั้นมีภาระการพิสูจนต่อศาล

ถ้าผู้มีภาระการพิสูจนตามวรรคหนึ่งไม่อาจพิสูจนได้ว่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินมิได้เกิดจากการร้ายยมิติดปกติ ให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ในกรณีผู้ทักกล่าวอ้างโต้แย้งเป็นทายาทหรือผู้จัดการมรดก ให้ศาลคำนึงถึงความสามารถในการพิสูจนของบุคคลดังกล่าวและพิจารณาพิพากษาตามที่เห็นว่าเป็นธรรม

เหตุผลประกอบการแก้ไขเพิ่มเติม

การเพิ่มความเป็นวรรคสองนั้นนำหลักการมาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๔๒ ซึ่งกำหนดกรณีที่คู่ความได้มรณะก่อนศาลพิพากษาโดยให้ทายาทของผู้มรณะ หรือผู้จัดการทรัพย์สินมรดกของผู้มรณะ หรือบุคคลอื่นใดที่ปกครองทรัพย์สินมรดกไว้ เป็นคู่ความแทนที่ผู้มรณะ ดังนั้น ความในวรรคสองจึงกำหนดโดยนำหลักการดังกล่าวมาเพื่อให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกทราบเป็นผู้นำหน้าที่พิสูจน์หรือแสดงที่มาของรายได้หรือทรัพย์สิน ทั้งนี้ การเพิ่มความเป็นวรรคสองยังสอดคล้องกับหลักการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

ประเด็นอภิปราย

ความคิดเห็นของคณะกรรมการการวิสามัญ

ประเด็นผลกระทบต่อสิทธิของทายาท

การเพิ่มความเป็นวรรคสองซึ่งกำหนดให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกเป็นผู้มีหน้าที่พิสูจน์ทรัพย์สินร่ำรวยผิดปกติแทนผู้ถูกกล่าวหาที่ถึงแก่ความตายนั้น อาจเป็นการละเมิดสิทธิของบุคคลเกินสมควรหรือไม่ เนื่องจากบุคคลดังกล่าวอาจไม่ทราบที่มาของทรัพย์สินนั้นแต่ต้องทำหน้าที่พิสูจน์ทรัพย์สินให้แก่บุคคลอื่น ซึ่งเป็นการกระทำที่ยากลำบาก ประกอบกับการดำเนินการดังกล่าวสามารถนำบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาบังคับใช้ได้โดยอนุโลมอยู่แล้ว เพราะคดีร่ำรวยผิดปกติเป็นคดีแพ่ง อันเป็นการดำเนินการเช่นเดียวกับคดีล้มละลาย อนึ่ง หากจะแก้ไขเพิ่มเติมควรบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๑๔

อนึ่ง ควรมอบหมายผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กำหนดความให้ความเชื่อมโยงระหว่างร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ความคิดเห็นของผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ความในวรรคสองที่เสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมนั้นได้มีการกำหนดรองรับการดำเนินการดังกล่าวไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๘ แล้ว

ผลการพิจารณา : ที่ประชุมคณะกรรมการการวิสามัญเห็นควรให้คงไว้ตามร่างเดิมตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๑๖

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๖ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สอบสวนแล้วและมีความเห็นว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีมติ เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นรวมทั้งบรรดา

ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ โดยให้นำมาตรา ๘๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประเด็นอภิปราย

- ไม่มี -

ผลการพิจารณา : ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญเห็นควรให้คงไว้ตามร่างเดิมตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๑๑๗

รอกการพิจารณา

มาตรา ๑๑๗ เมื่ออัยการสูงสุดได้รับสำนวนคดีตามมาตรา ๑๑๖ แล้ว ให้อัยการสูงสุดดำเนินการยื่นคำร้องขอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ให้ผู้ถูกกล่าวหา มีภาระการพิสูจน์ที่ต้องแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติ

การดำเนินคดีหรือการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ให้ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล

ข้อเสนอของผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

มาตรา ๑๑๗ เมื่ออัยการสูงสุดได้รับสำนวนคดีตามมาตรา ๑๑๖ แล้ว ให้อัยการสูงสุดดำเนินการยื่นคำร้องขอต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพื่อขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๗๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ให้ผู้ถูกกล่าวหา มีภาระการพิสูจน์ที่ต้องแสดงให้เห็นว่าทรัพย์สินดังกล่าวมิได้เกิดจากการร่ำรวยผิดปกติ

การดำเนินคดีหรือการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ให้ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมศาล

ในกรณีคณะกรรมการ ป.ป.ช. พ้องคดีเองให้นำมาตรา ๘๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๒๘/๒ ในกรณีที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือประธานกรรมการต้องยื่นคำร้องต่อศาลหรือมีอำนาจฟ้องคดีเอง คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือประธานกรรมการ แล้วแต่กรณี จะพิจารณาอบหมายให้พนักงานไต่สวน ซึ่งมีวุฒิการศึกษาในระดับเนติบัณฑิตหรือวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีทางกฎหมายและมีประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานดำเนินการดังกล่าวในศาลแทน

ในฐานะผู้รับมอบอำนาจ หรือจะพิจารณาแต่งตั้งทนายความเพื่อดำเนินคดีแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

ให้พนักงานไต่สวนซึ่งได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งมีอำนาจว่าความ และดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลได้

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๘๐ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ฟ้องคดีเอง คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะพิจารณามอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือจะพิจารณาแต่งตั้งทนายความเพื่อดำเนินคดีแทนก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เหตุผลประกอบการแก้ไขเพิ่มเติม

การเสนอเพิ่มความเป็นวรรคสี่นั้นเป็นไปตามหลักการเดิมของพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๒๘/๒ ซึ่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มิได้มีการกำหนดไว้ ดังนั้น จึงเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถว่าความกรณีร้ายแรงผิดปกติได้ ทั้งนี้ อาจกำหนดความใน ลักษณะดังกล่าวไว้ในมาตรา ๓๙ (บททั่วไป) เพื่อเป็นมาตรฐานกลางในบททั่วไปเพียงมาตราเดียว หรืออาจแก้ไขเพิ่มเติมในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรา ๘๐ มาตรา ๘๖ มาตรา ๙๙ มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๗ และมาตรา ๑๒๐ วรรคสอง

ประเด็นอภิปราย

ความคิดเห็นของผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ความในมาตรา ๘๐ มิใช่การกำหนดเรื่องการไต่สวนแต่เป็นการดำเนินการคดีทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ดังนั้น การกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าความได้นั้นควรกำหนดไว้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องและพิจารณา เป็นเรื่อง ๆ ไป

ความคิดเห็นของคณะกรรมการวิสามัญ

เนื่องจากลักษณะการดำเนินการต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน เช่น การยื่นฟ้องต่อศาล การแสดงหลักฐานต่อศาล และการยื่นคำร้อง เป็นต้น ดังนั้น หากร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญฉบับนี้มีเจตนารมณ์ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถว่าความได้ ควรกำหนดให้ชัดเจน ว่าสามารถดำเนินการในกรณีใดบ้างหรือสามารถดำเนินการได้ในทุกกรณี

อนึ่ง ควรมอบหมายกรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และผู้แทนคณะกรรมการกฤษฎีกา พิจารณาประเด็นดังกล่าวร่วมกัน

ผลการพิจารณา : ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญเห็นควรรอการพิจารณา ความสอดคล้องประเด็นมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการในเรื่อง “ว่าความ” ว่าควรบัญญัติ ไว้ในรูปแบบใด

มาตรา ๑๑๘

รอกการพิจารณา

มาตรา ๑๑๘ ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องคดีตามมาตรา ๑๑๗ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ ให้รับทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำ ความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับกับกรณีร่ำรวยผิดปกติด้วย

ในกรณีที่อัยการสูงสุดยื่นคำร้องขอตามมาตรา ๑๑๗ สำหรับบุคคลอื่นที่มีใช้ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ในฐานะเป็นตุลาการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนด้วย ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีอำนาจพิจารณาและพิพากษาคดีสำหรับบุคคลดังกล่าวได้ด้วย

ข้อเสนอของผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

มาตรา ๑๑๘ ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องคดีตามมาตรา ๑๑๗ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติ ให้รับทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำ ความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยให้ศาลมีอำนาจที่จะหักส่วนแบ่งของทรัพย์สินหรือจำนวนเงินร้อยละสิบของทรัพย์สินที่จะถูกสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามคำขอของโจทก์ เพื่อส่งเข้าเป็นรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ

ให้นำความในมาตรา ๘๒ มาใช้บังคับกับกรณีร่ำรวยผิดปกติด้วย

ในกรณีที่อัยการสูงสุดยื่นคำร้องขอตามมาตรา ๑๑๗ สำหรับบุคคลอื่นที่มีใช้ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ในฐานะเป็นตุลาการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน หรือผู้ถือครองแทน ด้วย ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาและพิพากษาคดีสำหรับบุคคลดังกล่าวได้ด้วย

ข้อสังเกตท้ายรายงานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

กระบวนการริบทรัพย์สินตามมาตรา ๔๒ และมาตรา ๔๓ รวมถึงการบังคับคดี เอาแก่ทรัพย์สินอื่นของบุคคลซึ่งต้องชำระเงินตามมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญนี้อาจมีผลกระทบต่อบุคคลภายนอกซึ่งสุจริตและเสียค่าตอบแทนในการได้มา ซึ่งทรัพย์สินนั้น เช่น การที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้นำเงินที่ได้มาจากการทุจริตต่อหน้าที่ ไปสร้างสิ่งปลูกสร้าง (ที่พักอาศัย) เพื่อนำออกจำหน่ายหรือขายแก่บุคคลภายนอก โดยบุคคลภายนอกไม่ทราบว่าเงินที่นำมาก่อสร้างสิ่งปลูกสร้างนั้นเป็นเงินที่ได้มาจากการทุจริตต่อ หน้าที่ จึงได้เข้าทำสัญญาซื้อขายและมีการชำระเงินไปแล้วทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งสิ่งปลูกสร้าง

ในกรณีนี้จะต้องถูกริบ หรือถูกยึดหรืออายัดเพราะถือเป็นทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่บุคคลได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ได้มาจากการกระทำความผิด ดังนั้น จึงควรมีการบัญญัติมาตรการคุ้มครองบุคคลภายนอกที่สุจริตและเสียค่าตอบแทนซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากคำสั่งริบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว ในทำนองเดียวกับมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ อันเป็นกระบวนการก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ริบ หรือยึด หรืออายัดทรัพย์สินไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ด้วย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๖๓ รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๘๒ การโอนหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้กระทำหลังจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา ๗๙ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณี มีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือระงับการกระทำนั้น ๆ ได้ เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะแสดงให้เห็นที่เป็นที่พอใจแก่ศาลว่าตนได้รับโอนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๑๐ ศาลมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ดังต่อไปนี้

(๑) คดีที่มีมูลแห่งคดีเป็นการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

(๒) คดีที่คณะผู้ไต่สวนอิสระเห็นว่ากรรมการ ป.ป.ช. มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

(๓) คดีที่มีมูลแห่งคดีเป็นการกล่าวหาบุคคลอื่นซึ่งมิใช่บุคคลตาม (๑) และ (๒) เป็นตัวการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดทางอาญาตาม (๑) หรือ (๒) รวมทั้งผู้ให้

ผู้ขอให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตาม (๑) หรือ (๒) เพื่อจูงใจให้กระทำการไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่

(๔) คดีที่บุคคลตาม (๑) หรือกรรมการ ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามมาตรา ๕๗ วรรคสอง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง

มาตราที่เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๕๔ ให้จัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขึ้นในสำนักงานเรียกโดยย่อว่า “กองทุน ป.ป.ช.” มีวัตถุประสงค์เพื่อ

(๑) สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐและสนับสนุนภาคเอกชนในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หรือณรงค์ในการป้องกันการทุจริต

(๒) เป็นค่าใช้จ่ายในการจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือและค่าทดแทนตามมาตรา ๑๒๘

(๓) ใช้จ่ายในการคุ้มครองการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรรมการ หัวหน้าพนักงานไต่สวน พนักงานไต่สวน และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๔๐

มาตรา ๑๕๕ กองทุน ป.ป.ช. ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) เงินและทรัพย์สินเหลือจ่ายที่โอนมาตามมาตรา ๑๘๖

(๒) เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรเพื่อสมทบเข้ากองทุน ป.ป.ช.

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้แก่กองทุน ป.ป.ช.

(๔) เงินอุดหนุนตามมาตรา ๑๔๖ ที่เหลือจ่ายในแต่ละปี

(๕) ดอกผลที่เกิดจากเงินหรือทรัพย์สินของกองทุน ป.ป.ช.

เงินและทรัพย์สินที่เป็นของกองทุน ป.ป.ช. ไม่อยู่ในบังคับที่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังเป็นรายได้แผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลังและกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณ

ในการรับทรัพย์สินตาม (๓) ให้คำนึงถึงความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่และในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าการรับทรัพย์สินดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อความเป็นกลางในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงาน จะสั่งให้สำนักงานไม่รับทรัพย์สินนั้นหรือให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้อุทิศให้ก็ได้

เงินและทรัพย์สินของกองทุน ป.ป.ช. ให้นำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ เว้นแต่ในส่วนที่ได้มาตาม (๔) ให้นำไปใช้จ่ายในการบริหารงานหรือตามข้อผูกพันที่มีอยู่ได้ด้วย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เหตุผลประกอบการแก้ไขเพิ่มเติม

การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสองเป็นหลักการใหม่ โดยนำหลักการมาจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีการจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขึ้น ดังนั้น เพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีรายได้ในการดำเนินการเพื่อคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแส จึงเสนอให้มีการหักส่วนแบ่งของทรัพย์สินหรือจำนวนเงินร้อยละสิบของทรัพย์สินที่จะถูกสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินตามคำขอของโจทก์ เข้าเป็นรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ประเด็นอภิปราย

ความคิดเห็นของคณะกรรมการวิสามัญ

(๑) ประเด็นวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มิได้มีการจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น การจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีวัตถุประสงค์อย่างไร

(๒) ประเด็นการหักส่วนแบ่งของทรัพย์สินหรือจำนวนเงินเข้าเป็นรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ด้วยความในวรรคสองที่เสนอแก้ไขเพิ่มเติมนั้นนำหลักการมาจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่เนื่องจากการดำเนินคดีการฟอกเงินและการดำเนินคดีทุจริตมีความแตกต่างกัน ดังนั้น ในการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินอาจมีการดำเนินการที่แตกต่าง เพราะคดีการฟอกเงินทรัพย์สินที่ยึดจะเป็นที่ทรัพย์สินที่เกิดจากการกระทำความผิดกฎหมายที่มีใช้ทรัพย์สินของแผ่นดิน แต่คดีทุจริตทรัพย์สินที่ยึดจะเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่ผู้ถูกกล่าวหาได้ก่อการทุจริตขึ้น

อนึ่ง การกำหนดอัตราในการหักส่วนแบ่งของทรัพย์สินหรือจำนวนเงินเข้าเป็นรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินั้นต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยมีการเปรียบเทียบคดีทุจริตที่ผ่านมาในแต่ละปีและจึงกำหนดอัตราให้เหมาะสม เพื่อสามารถชี้แจงที่มาในการกำหนดอัตราส่วนแบ่งของทรัพย์สินหรือจำนวนเงินเข้าเป็นรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้อย่างชัดเจน ประกอบกับควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อเชื่อมโยงไปยังการนำรายได้ในกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไปใช้ด้วย

(๓) ประเด็นความผิดมูลฐานฟอกเงิน

ความผิดมูลฐานฟอกเงินนั้นมิกำหนดไว้ในหลายลักษณะซึ่งความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการถือเป็นความผิดมูลฐานหนึ่งของการฟอกเงิน โดยการดำเนินคดีจะดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับขั้นตอนการดำเนินคดีการทุจริตต่อหน้าที่ ดังนั้น จึงเห็นว่าการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินในกรณีที่เป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการอาจมีข้อกำหนดให้เป็นหน้าที่หรืออำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เนื่องจากเป็นหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอยู่แล้ว

(๔) ประเด็นแหล่งที่มาของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

กองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๔ และมีแหล่งที่มาของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๕ แต่อย่างไรก็ตามกรณีที่เสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมก็เป็นอีกหนึ่งแหล่งที่มาของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ดังนั้น อาจทำให้เกิดความสงสัยว่าแหล่งที่มาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๕๕ มีความเพียงพอหรือไม่ อย่างไร

อนึ่ง แหล่งที่มาของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติอาจมีการปรับลดลง เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์และสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ให้คงแหล่งที่มาของกองทุนไว้เฉพาะ (๒) และ (๕)

(๕) ประเด็นการนำทรัพย์สินของแผ่นดินไปใช้

ตามที่เสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มแหล่งที่มาของรายได้กองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติซึ่งเดิมทรัพย์สินนั้นจะต้องตกเป็นแผ่นดินนั้น ควรมีการพิจารณากฎหมายอื่นเปรียบเทียบกับ เพื่อให้ทราบขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนว่าต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังหรือไม่ อย่างไร

(๖) สรุปความคิดเห็นของคณะกรรมการการวิสามัญ

คณะกรรมการการวิสามัญเห็นด้วยว่าควรมีการจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ แต่ควรพิจารณาให้รอบคอบทั้งประเด็นแหล่งที่มา การกำหนดอัตราส่วนแบ่งของทรัพย์สินหรือจำนวนเงินเข้าเป็นรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และการนำทรัพย์สินของแผ่นดินมาใช้ในกิจการของสำนักงาน ป.ป.ช. เป็นต้น ทั้งนี้ อาจเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แก่ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง เป็นต้น

อนึ่ง เพื่อป้องกันปัญหาการตีความเกี่ยวกับการนำเงินของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมาใช้หรือเพื่อให้สามารถนำเงินเหลือนำมาดำเนินการได้ อาจมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถดำเนินการได้ดังเช่นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน พ.ศ. มาตรา ๘๐ (๕) “ค่าใช้จ่ายอื่นใดที่จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานตามที่คณะกรรมการกำหนด”

(๗) ประเด็นมาตรการคุ้มครองบุคคลภายนอกที่สุจริตและเสียค่าตอบแทน

เนื่องจากข้อสังเกตท้ายรายงานคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีความประสงค์ให้มีการกำหนดเรื่องมาตรการคุ้มครองบุคคลภายนอกที่สุจริตและเสียค่าตอบแทนไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ทั้งนี้ ควรมอบหมายให้ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาและกรรมการการวิสามัญในฐานะคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญหารือร่วมกันในการกำหนดความในลักษณะดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้

คำชี้แจงของกรรมการวิสามัญในฐานะผู้แทนคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ประเด็นวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

การจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเดิมมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้มีเงินนอกงบประมาณในการเสริมสร้างการปฏิบัติงานของสำนักงาน ป.ป.ช. ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การพัฒนาการปฏิบัติงาน การพัฒนาการสอบสวน การจ้างบุคคลหรือหน่วยงานภายนอก และการติดตามทรัพย์สินจากต่างประเทศ โดยแหล่งที่มาของรายได้ส่วนใหญ่ คือ ค่าปรับกรณีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินล่าช้า เป็นต้น

ทั้งนี้ การมีเงินนอกงบประมาณได้นั้นจะต้องมีกฎหมายกำหนดยกเว้นไว้ ดังนั้นจึงกำหนดข้อยกเว้นไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพราะหากไม่มีการกำหนดข้อยกเว้นไว้จะต้องนำรายได้ทั้งหมดของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งคืนคลังตามกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง แต่อย่างไรก็ตามในการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มีการแก้ไขให้เป็นเงินงบประมาณโดยจัดสรรเป็นเงินอุดหนุน

อนึ่ง ในการจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินั้นมิได้มีวัตถุประสงค์ในการนำเงินงบประมาณมาใช้ดำเนินการที่นอกเหนือจากที่ได้รับการจัดสรรตามพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย เพราะขัดต่อพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย รวมทั้งไม่มีวัตถุประสงค์นำเงินเหลือจ่ายมาเป็นแหล่งที่มาของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเพราะขัดต่อกฎหมายว่าด้วยเงินคงคลัง

คำชี้แจงของผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

ประเด็นวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

การจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาตินำหลักการมาจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. ๒๕๔๒ เนื่องจากคดีทุจริตมีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีการฟอกเงิน แต่การดำเนินการคดีทั้งสองกรณีจะดำเนินการแยกส่วนกัน ซึ่งการดำเนินคดีฟอกเงินจะมีการจัดเก็บสถิติการดำเนินการ แต่คดีทุจริตจะไม่มีการจัดเก็บสถิติการดำเนินการไว้ ดังนั้น การจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจึงก่อตั้งขึ้นด้วยหลากหลายวัตถุประสงค์

คำชี้แจงของกรรมการวิสามัญในฐานะผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

(๑) ประเด็นวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

กระบวนการในการดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแห่งชาติมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ การดำเนินงานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีการดำเนินการทั้งกรณีร้ายแรงผิดปกติ และทุจริตต่อหน้าที่ แต่การดำเนินการของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแห่งชาติที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตต่อหน้าที่ราชการเท่านั้นมิได้ดำเนินการกรณีร้ายแรงผิดปกติ

(๒) ประเด็นมาตรการคุ้มครองบุคคลภายนอกที่สุจริตและเสียค่าตอบแทน

มาตรการคุ้มครองบุคคลภายนอกที่สุจริตและเสียค่าตอบแทนได้มีการกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๒ แต่อย่างไรก็ตามสามารถดำเนินการได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ความคิดเห็นของกรรมาธิการวิสามัญในฐานผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

(๑) ประเด็นการจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า ไม่ควรมีการจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขึ้น เนื่องจากอาจเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนและอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการนำรายได้ของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไปใช้ และหากจะนำไปใช้ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๖๓ บัญญัติไว้ก็อาจมีปัญหาดังเช่นการดำเนินงานของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) เนื่องจากมีการร้องเรียนกรณีการนำเงินไปใช้ในโครงการต่าง ๆ

แต่อย่างไรก็ตาม หากมีการจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติจะต้องมีการพิจารณาแหล่งที่มาของเงินและทรัพย์สินของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติให้ชัดเจน

(๒) ประเด็นแหล่งที่มาของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ด้วยมาตรา ๑๕๕ ได้กำหนดแหล่งที่มาของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ โดยประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินต่าง ๆ แต่อย่างไรก็ตามเงินหรือทรัพย์สินบางประการอาจไม่ควรกำหนดให้เป็นแหล่งที่มาของกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เนื่องจากอาจส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่น ความใน (๓) เงินอุดหนุนตามมาตรา ๑๔๖ ที่เหลือจ่ายในแต่ละปี เพราะเงินและทรัพย์สินเหลือจ่ายในแต่ละปีมีเป็นจำนวนมาก

อนึ่ง แนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ อาจสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง คือ การจัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขึ้นโดยตัดแหล่งที่มาของกองทุนออกให้คงเหลือเฉพาะเงินตาม (๒) คือ เงินอุดหนุนที่รัฐบาลจัดสรรเพื่อสมทบเข้ากองทุน ป.ป.ช.

แนวทางที่สอง คือ การไม่จัดตั้งกองทุนป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามหมวด ๑๐ แต่นำความในลักษณะที่คล้ายคลึงกับหมวด ๑๐ ไปกำหนดไว้ในมาตรา ๓๒ ซึ่งกำหนดให้ประชาชนและหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ข้อสังเกตของผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่

ตามที่ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่โดยเพิ่มคำว่า “หรือผู้ถือครองแทน” เพื่อให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองสามารถ

ยื่นคำร้องแก่ผู้ถือครองแทนได้ด้วยนั้น เห็นว่า การแก้ไขเพิ่มเติมความดังกล่าวไม่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ (๓) เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมิได้กำหนดครอบคลุมไปผู้ถือครองแทน ทั้งนี้ ในการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือสำนักงาน ป.ป.ช. มีปัญหาในการดำเนินการดังกล่าวหรือไม่ อย่างไร

อนึ่ง กรรมการการวิสามัญในฐานะผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญชี้แจงเพิ่มเติมว่า การแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสี่เพื่อให้สามารถดำเนินการกับผู้ถือครองแทนได้ในกรณีที่ทรัพย์ได้มีการโอน ย้าย ถ่ายเท ไปยังผู้ถือครองแทน ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐ เป็นการกำหนดการดำเนินการในภาพรวมไว้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาความข้อเท็จจริงแล้ว คดีร้ายยมิติดปกติจะมีผู้ถือครองแทนด้วย ดังนั้น จึงเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้ความในวรรคสี่มีความครอบคลุม

ผลการพิจารณา : ที่ประชุมคณะกรรมการการวิสามัญเห็นควรรอการพิจารณาประเด็นผู้ถือครองแทน

(มาตรา ๑๑๘/๑)

คณะกรรมการเพิ่มขึ้นใหม่

ประเด็นอภิปราย

ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการการวิสามัญได้มีอภิปรายในมาตรา ๑๑๘ ซึ่งเห็นว่าควรมีการกำหนดมาตรการคุ้มครองบุคคลภายนอกที่สุจริตและเสียค่าตอบแทนตามข้อสังเกตท้ายรายงานคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้น

ในการนี้ เบื้องต้นที่ประชุมคณะกรรมการการวิสามัญ เห็นควรมีการกำหนดความในลักษณะดังกล่าวไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้โดยนำหลักการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๒ มากำหนดไว้

ผลการพิจารณา : ที่ประชุมคณะกรรมการการวิสามัญเห็นควรร่างตามแนวทางร่างขัดทรัพย์ โดยในเบื้องต้นให้นำความในมาตรา ๘๒ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาบัญญัติไว้ กล่าวคือ

“มาตรา .. การโอนหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้กระทำหลังจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. สั่งให้เจ้าพนักงานของรัฐผู้นั้นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหาตามมาตรา .. ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรืออัยการสูงสุด แล้วแต่กรณีมีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจสั่งเพิกถอนการโอนหรือระงับการกระทำนั้น ๆ ได้ เว้นแต่ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์จะแสดงให้เห็นที่พอใจแก่ศาลว่าตนได้รับโอนทรัพย์สินหรือประโยชน์นั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน”

มาตรา ๑๑๙

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๑๙ ในกรณีที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลถึงที่สุดให้ยกคำร้องด้วยเหตุที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระไม่ได้ร่ำรอยผิดปกติดังที่ถูกล่ามำหา ให้นำความในมาตรา ๘๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประเด็นอภิปราย

- ไม่มี -

ผลการพิจารณา : ที่ประชุมคณะกรรมการการวิสามัญเห็นควรคงไว้ตามร่างเดิมตามที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอ

มาตรา ๑๒๐

รอการพิจารณา

มาตรา ๑๒๐ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่ำรอยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน สำนวนการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มามีมติ เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่ร่ำรอยผิดปกติ ตกเป็นของแผ่นดินต่อไป และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ และมาตรา ๑๑๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริง โดยสรุปไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกล่ามำหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่วินิจฉัย เพื่อส่งลงโทษไล่ออกภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยให้ถือว่ากระทำการทุจริตในวงราชการ

ความในวรรคสองมิให้ใช้บังคับกับผู้ถูกล่ามำหาที่เป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้สวนและวินิจฉัยว่าข้าราชการดังกล่าวร่ำรอยผิดปกติ ให้แจ้งให้ประธานกรรมการแจ้งไปยังประธานคณะกรรมการตุลาการ ประธานคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธานคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ แล้วแต่กรณีต่อไป และในกรณีที่มีการสั่งให้พ้นจากราชการ ให้ถือว่าเป็นการให้พ้นจากราชการเพราะกระทำการทุจริตในวงราชการ

ในกรณีที่ผู้ถูกล่ามำหาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ส่งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสำหรับกรุงเทพมหานคร หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับท้องถิ่นอื่น และ

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีสั่งถอดถอนจากตำแหน่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการทุจริตในวงราชการ

ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนตามวรรคสอง หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสี่ มีอำนาจสั่งไล่ออกหรือดำเนินการถอดถอนได้โดยไม่ต้องสอบสวนหรือขอมติจากคณะรัฐมนตรี หรือความเห็นชอบจากองค์กรบริหารงานบุคคล

ข้อเสนอของผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

มาตรา ๑๒๐ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ร่ำรวยผิดปกติ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่งรายงาน ส่วนงานการไต่สวน เอกสาร พยานหลักฐาน และความเห็นไปยังอัยการสูงสุดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มิมติ เพื่อให้อัยการสูงสุดดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดินต่อไป และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๓ มาตรา ๘๔ มาตรา ๘๕ มาตรา ๑๑๗ มาตรา ๑๑๘ และมาตรา ๑๑๙ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งเป็นอัยการสูงสุด ให้ประธานกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดินต่อไป โดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๐ มาบังคับใช้โดยอนุโลมด้วย

ในกรณีตามวรรคหนึ่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริง โดยสรุปไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนของผู้ถูกกล่าวหาภายในสามสิบวันนับแต่วันที่วินิจฉัย เพื่อสั่งลงโทษไล่ออกภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง โดยให้ถือว่ากระทำการทุจริต ในวงราชการต่อหน้าที่

ความในวรรคสองสามมิให้ใช้บังคับกับผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นข้าราชการตุลาการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม ข้าราชการตุลาการศาลปกครองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือข้าราชการอัยการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนและวินิจฉัยว่าข้าราชการดังกล่าวร่ำรวยผิดปกติ ให้แจ้งให้ประธานกรรมการแจ้งไปยังประธาน คณะกรรมการตุลาการศาลยุติธรรม ประธาน คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือประธาน คณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี เพื่อพิจารณาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม กฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง หรือกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ แล้วแต่กรณีต่อไป และในกรณีที่มีการสั่งให้พ้นจากราชการให้ถือว่าเป็นการให้พ้นจากราชการเพราะกระทำการทุจริต ในวงราชการต่อหน้าที่

ในกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น ให้ส่งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยข้อเท็จจริงโดยสรุปไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสำหรับ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครหรือนายกเมืองพัทยา หรือผู้ว่าราชการจังหวัดสำหรับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือ

ผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีสั่งถอดถอนจากตำแหน่งภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง และให้ถือว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำการทุจริตในวาระขาดรื้อหน้าที

ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนตามวรรคสอง หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามวรรคสี่ มีอำนาจสั่งไล่ออกหรือดำเนินการถอดถอนได้ โดยไม่ต้องสอบสวนหรือขอมติจากคณะรัฐมนตรี หรือความเห็นชอบจากองค์กรบริหารงานบุคคล

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๙๘ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- (๑) ดิตยาเสพติดให้โทษ
- (๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๓) เป็นเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นในกิจการหนังสือพิมพ์หรือสื่อมวลชนใด ๆ
- (๔) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๙๖ (๑) (๒) หรือ (๔)
- (๕) อยู่ระหว่างถูกระงับการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นการชั่วคราวหรือถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
- (๖) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล
- (๗) เคยได้รับโทษจำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงสิบปีนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (๘) เคยถูกสั่งให้พ้นจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือถือว่ากระทำการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในวงราชการ
- (๙) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอันถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เพราะร่ำรวยผิดปกติ หรือเคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้ลงโทษจำคุกเพราะกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (๑๐) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม หรือกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่กระทำโดยทุจริตตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดในความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก หรือผู้ค้า กฎหมายว่าด้วยการพนันในความผิดฐานเป็นเจ้ามือหรือเจ้าสำนักกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ หรือกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในความผิดฐานฟอกเงิน
- (๑๑) เคยต้องคำพิพากษาอันถึงที่สุดว่ากระทำการอันเป็นการทุจริตในการเลือกตั้ง
- (๑๒) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง
- (๑๓) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น
- (๑๔) เป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงยังไม่เกินสองปี

(๑๕) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(๑๖) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ

(๑๗) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๑๘) เคยพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุตามมาตรา ๑๔๔ หรือมาตรา ๒๓๕ วรรคสาม

ประเด็นอภิปราย

ความคิดเห็นของคณะกรรมการการวิสามัญ

(๑) ประเด็นการเพิ่มความเป็นวรรคสอง

การเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มความเป็นวรรคสอง ดังนี้ “ในกรณีเจ้าหน้าที่ของรัฐตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งเป็นอัยการสูงสุด ให้ประธานกรรมการยื่นคำร้องต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดินต่อไปโดยให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๐ มาบังคับใช้โดยอนุโลมด้วย” ทั้งนี้ การกำหนดความดังกล่าวต้องพิจารณาว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้มีการกำหนดรองรับไว้หรือไม่ อย่างไร อนึ่ง หากกรณีที่พระราชบัญญัติดังกล่าวมีการกำหนดรองรับไว้ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็สามารถกำหนดไว้ได้เช่นกัน

(๒) ประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคห้า

ความในวรรคห้ามีการกล่าวถึงตัวบุคคลและองค์กร แต่ในบางตำแหน่งได้มีการกำหนดไว้สลับที่กัน ทำให้ความในวรรคห้าเกิดความสับสนและเนื้อหาไม่สอดคล้องกัน ทั้งนี้ ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคห้าให้เนื้อหาสอดคล้องกัน โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

คำชี้แจงของผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ความในวรรคห้าได้มีการกล่าวถึงอำนาจในการถอดถอนออกจากตำแหน่ง ซึ่งจะต้องมีการพิจารณาว่าหน่วยงานนั้นมีบุคคลใดเป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้ง เพราะบุคคลที่มีอำนาจแต่งตั้งจะเป็นผู้มีอำนาจถอดถอนออกจากตำแหน่ง แต่อย่างไรก็ตามผู้บริหารท้องถิ่น รองผู้บริหารท้องถิ่น ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น เป็นบุคคลที่มาจากการเลือกตั้ง ดังนั้น จึงกำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยหรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณีสั่งถอดถอนจากตำแหน่ง ทั้งนี้ ขอรับประเด็นการเรียงลำดับบุคคลและหน่วยงานให้สอดคล้องกัน

ข้อสังเกตของผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามและวรรคสี่โดยตัดคำว่า “ในวงราชการ” ออก และแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ต่อหน้าที่”

การเสนอแก้ไขเพิ่มเติมโดยใช้คำว่า “การกระทำทุจริตต่อหน้าที่” แทนคำว่า “การกระทำทุจริตต่อวงงานราชการ” นั้น ในการพิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำว่า “การกระทำทุจริตต่อวงงานราชการ” มีความหมายกว้างและมีความหมายครอบคลุมคำว่า

“การกระทำทุจริตต่อหน้าที่” ทั้งนี้ ยังสอดคล้องการกำหนดลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๙๘ (๘) ด้วย

ความคิดเห็นของกรรมาธิการวิสามัญในฐานผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามและวรรคสี่ โดยตัดคำว่า
“ในวงราชการ” ออก และแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ต่อหน้าที่”

หากที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญเห็นว่า ควรคงคำดังกล่าวไว้ตามร่างเดิมที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเสนอนั้น จะต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามให้สามารถดำเนินการได้จนเสร็จสิ้นกระบวนการ

คำชี้แจงของผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

ประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสามและวรรคสี่ โดยตัดคำว่า
“ในวงราชการ” ออก และแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ต่อหน้าที่”

ประเด็นคำว่า “การกระทำการทุจริตในวงราชการ” และคำว่า “การกระทำการทุจริตต่อหน้าที่” มีความแตกต่างกัน เนื่องจากการวินิจฉัยความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะต้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ ซึ่งการวินิจฉัยกรณีทุจริตในวงงานราชการนั้นมิได้เป็นฐานความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงทำให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถไปยื่นฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อยกคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ ต่างกับการวินิจฉัยกรณีทุจริตต่อหน้าที่ซึ่งเป็นฐานความผิดตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ ศาลปกครองสูงสุดได้มีการวางหลักการในการพิจารณาคำดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน

ผลการพิจารณา : ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญเห็นควรรอการพิจารณาความสอดคล้องประเด็นมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการในเรื่อง “ว่าความ” ว่าควรบัญญัติไว้ในรูปแบบใด ทั้งนี้ ที่ประชุมมีมติมอบหมายผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ร่างความในวรรคห้าและวรรคหกใหม่ในประเด็นผู้มีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๑๒๑

รอกการพิจารณา

มาตรา ๑๒๑ ในกรณีที่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลให้ยกคำร้องขอด้วยเหตุที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ร้ายยผิดปกิตตามที่ถูกกล่าวหา และถ้าผู้ถูกกล่าวหาได้ถูกไล่ออกหรือถูกถอดถอนตามมาตรา ๑๒๐ วรรคสองหรือวรรคสี่ ให้ผู้บังคับบัญชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี สั่งเพิกถอนคำสั่งไล่ออกหรือถอดถอนโดยเร็ว และผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใดที่พึงได้รับถ้ามิได้ถูกไล่ออกหรือถูกถอดถอน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตามมาตรา ๑๒๐ วรรคสาม การจะดำเนินการอย่างไรให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการตุลาการ คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี กำหนด

ข้อเสนอของผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

มาตรา ๑๒๑ ในกรณีที่มีคำพิพากษาอันถึงที่สุดของศาลให้ยกคำร้องขอด้วยเหตุที่เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ได้ร่ำรวยผิดปกติตามที่ถูกกล่าวหา และถ้าผู้ถูกกล่าวหาได้ถูกไล่ออกหรือถูกถอดถอนตามมาตรา ๑๒๐ วรรคสองหรือวรรคสี่ ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งหรือถอดถอนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย หรือผู้ว่าราชการจังหวัดแล้วแต่กรณี สั่งเพิกถอนคำสั่งไล่ออกหรือถอดถอนโดยเร็ว และผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใดที่พึงได้รับ ถ้ามิได้ถูกไล่ออกหรือถูกถอดถอน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่**บริหารงานบุคคลหรือมติคณะรัฐมนตรีกำหนด**

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้ถูกกล่าวหาเป็นข้าราชการตามมาตรา ๑๒๐ วรรคสาม การจะดำเนินการอย่างไรให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการตุลาการ**ศาลยุติธรรม** คณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง หรือคณะกรรมการอัยการ แล้วแต่กรณี กำหนด

การดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้ผู้นั้นได้รับความเป็นธรรมตามกฎหมายระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลสำหรับผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ ในกรณีที่ไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับดังกล่าว ให้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ ในการดำเนินการดังกล่าวห้ามไม่ให้หน่วยงานของรัฐยกอายุความใดขึ้นอ้างอันจะเป็นเหตุให้ไม่สามารถให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลดังกล่าวได้

ข้อสังเกตของคณะกรรมการวิสามัญ

การดำเนินคดี “ร่ำรวยผิดปกติ” ควรบัญญัติให้ชัดเจนว่า “ไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครอง” ซึ่งเกิดกรณีศาลปกครองที่วินิจฉัยนอกเหนือจากการมี “คำสั่ง” ปลดออก ไล่ออก โดยก้าวล่วงไปถึงเหตุในการออกคำสั่งไล่ออก ปลดออก จึงเป็นวินิจฉัยก้าวล่วงไปถึงคดีทุจริตคดีร่ำรวย

ประเด็นอภิปราย

- ไม่มี -

ผลการพิจารณา : ที่ประชุมคณะกรรมการวิสามัญเห็นควรให้รอการพิจารณาความสอดคล้องมาตรา ๑๒๐

มาตรา ๑๒๒

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา ๑๒๒ ถ้าศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ทรัพย์สินของผู้ใดซึ่งถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน ให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา หากไม่สามารถบังคับเอาแก่ทรัพย์สินเหล่านั้นได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของผู้ถูกกล่าวหาได้ภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด แต่ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน

ในกรณีที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลถึงที่สุดแล้ว หากปรากฏว่ามีการโอนหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินก่อนหรือหลังมีคำพิพากษาหรือคำสั่งอันเป็นเหตุให้ไม่สามารถบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินที่ถูกศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ

ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อเพิกถอนการโอนนั้นได้ หากไม่สามารถเพิกถอนการโอนนั้นได้เพราะเหตุแห่งการแปลงสภาพหรือเหตุอื่น ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๔ โดยอนุโลม

ข้อเสนอเดิมของผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

มาตรา ๑๒๒ ถ้าศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ทรัพย์สินของผู้ใดซึ่งถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน ให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา เว้นแต่กรณีที่มีสนธิสัญญาระหว่างประเทศไทยกับประเทศผู้ร้องขอ หรือกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น หากไม่สามารถบังคับเอาแก่ทรัพย์สินเหล่านั้นได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของผู้ถูกกล่าวหาได้ภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด แต่ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน

ในกรณีที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลถึงที่สุดแล้ว หากปรากฏว่ามีการโอนหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินก่อนหรือหลังมีคำพิพากษาหรือคำสั่งอันเป็นเหตุให้ไม่สามารถบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินที่ถูกศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อเพิกถอนการโอนนั้นได้ หากไม่สามารถเพิกถอนการโอนนั้นได้เพราะเหตุแห่งการแปลงสภาพหรือเหตุอื่น ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๔ โดยอนุโลม

ข้อเสนอใหม่ของผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

มาตรา ๑๒๒ ถ้าศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ทรัพย์สินของผู้ใดซึ่งถูกกล่าวหาว่า ร่ำรวยผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน ให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดินตั้งแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา หากไม่สามารถบังคับเอาแก่ทรัพย์สินเหล่านั้นได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ให้บังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของผู้ถูกกล่าวหาได้ภายในระยะเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด แต่ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน

ในกรณีที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลถึงที่สุดแล้ว หากปรากฏว่ามีการโอนหรือการกระทำใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินก่อนหรือหลังมีคำพิพากษาหรือคำสั่งอันเป็นเหตุให้ไม่สามารถบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินที่ถูกศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อเพิกถอนการโอนนั้นได้ หากไม่สามารถเพิกถอนการโอนนั้นได้เพราะเหตุแห่งการแปลงสภาพหรือเหตุอื่น ให้ดำเนินการตามมาตรา ๘๔ โดยอนุโลม

ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามวรรคหนึ่ง หากมีสนธิสัญญาระหว่างประเทศไทยกับประเทศผู้ร้องขอหรือกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้ศาลมีอำนาจส่งคืนทรัพย์สินให้กับผู้ร้องขอหรือตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับเรื่องนั้น

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๓๕ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๓๖ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยหรือมีการกล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ หรือผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ใดมีพฤติการณ์ตามมาตรา ๒๓๔ (๑)

ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติไต่สวนข้อเท็จจริง และหากมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เห็นว่าผู้นั้นมีพฤติกรรมหรือกระทำความผิดตามที่ไต่สวนให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าเป็นกรณีฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง ให้เสนอเรื่องต่อศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัย ทั้งนี้ ให้นำความในมาตรา ๒๒๖ วรรคเจ็ด มาใช้บังคับแก่การพิจารณาพิพากษาของศาลฎีกาโดยอนุโลม

(๒) กรณีอื่นนอกจาก (๑) ให้ส่งสำนวนการไต่สวนไปยังอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือดำเนินการอื่นตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

การไต่สวนข้อเท็จจริงและมีมติตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

เมื่อศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองประทับฟ้องให้ผู้ถูกกล่าวหาหยุดปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะมีคำพิพากษา เว้นแต่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ในกรณีที่ศาลฎีกาหรือศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิดหรือกระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา แล้วแต่กรณี ให้ผู้ต้องคำพิพากษานั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันหยุดปฏิบัติหน้าที่ และให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นและจะเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดเวลาไม่เกินสิบปีด้วยหรือไม่ก็ได้

ผู้ใดถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไม่ว่าในกรณีใด ผู้นั้นไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นตลอดไปและไม่มีสิทธิดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ

ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิดฐานร่ำรวยผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้บริบททรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

การพิจารณาของศาลฎีกาและศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้นำสำนวนการไต่สวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นหลักในการพิจารณา และเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ให้ศาลมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้

ให้นำมาตรานี้มาใช้บังคับแก่กรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๓๔ (๓) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติกรรมอันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สินนั้นด้วยโดยอนุโลม

พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๓๕/๒ ทรัพย์สินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ริบและเงินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ชำระแทนการริบทรัพย์สินตามความในส่วนนี้ให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้หรือทำลายทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้ เว้นแต่กรณีที่มีสนธิสัญญาทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับประเทศผู้ร้องขอกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญานั้น แต่การจัดการกับทรัพย์สินหรือเงินดังกล่าวจะกระทำมิได้หากจะเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

เมื่อมีกรณีที่ต้องคืนทรัพย์สินที่ริบหรือเงินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ชำระแทนการริบทรัพย์สินให้แก่ประเทศผู้ร้องขอตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ประสานงานกลางยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ส่งทรัพย์สินหรือเงินนั้นแก่ผู้ประสานงานกลางเพื่อคืนให้แก่ประเทศผู้ร้องขอ

ทรัพย์สินที่ริบหรือเงินที่ศาลมีคำพิพากษาให้ชำระแทนการริบทรัพย์สินอันจะต้องคืนให้แก่ประเทศผู้ร้องขอนั้น เมื่อได้หักค่าใช้จ่ายที่ประเทศไทยได้ใช้ไปในการดำเนินการเกี่ยวกับการริบหรือการบังคับให้ชำระเงินแทนการริบทรัพย์สิน และค่าใช้จ่ายอันจำเป็นเพื่อคืนทรัพย์สินหรือเงินดังกล่าวให้แก่ประเทศผู้ร้องขอแล้ว ให้ผู้ประสานงานกลางคืนทรัพย์สินหรือเงินส่วนที่เหลือให้แก่ประเทศผู้ร้องขอ ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีที่มีสนธิสัญญาตามวรรคหนึ่งกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในสนธิสัญญานั้น

ดอกผลของทรัพย์สินหรือเงินตามวรรคสองที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ยังมิได้คืนให้แก่ประเทศผู้ร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน

พระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๔๙๑

มาตรา ๗ ในกรณีต่อไปนี้ ให้สั่งจ่ายเงินจากบัญชีเงินคงคลังบัญชีที่ ๒ หรือคลังจังหวัด หรือคลังอำเภอได้ก่อนที่มีกฎหมายอนุญาตให้จ่าย คือ

(๑) รายการจ่ายที่มีการอนุญาตให้จ่ายเงินได้แล้วตามกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ แต่เงินที่ตั้งไว้มีจำนวนไม่พอจ่ายและพฤติการณ์เกิดขึ้นให้มีความจำเป็นต้องจ่ายโดยเร็ว

(๒) มีกฎหมายใด ๆ ที่กระทำให้ต้องจ่ายเงินเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายนั้น ๆ และมีความจำเป็นต้องจ่ายโดยเร็ว

(๓) มีข้อผูกพันกับรัฐบาลต่างประเทศหรือสถาบันการเงินระหว่างประเทศที่กระทำให้ต้องจ่ายเงิน และมีความจำเป็นต้องจ่ายโดยเร็ว

(๔) เพื่อซื้อคืนหรือไถ่ถอนพันธบัตรของรัฐบาลหรือตราสารเงินกู้ของกระทรวงการคลัง หรือชำระหนี้ตามสัญญาที่กระทรวงการคลังเป็นผู้กู้ ทั้งนี้ ตามจำนวนที่รัฐมนตรีเห็นสมควร

(๕) เพื่อซื้อเงินตราต่างประเทศ พันธบัตรของรัฐบาลต่างประเทศ หรือหลักทรัพย์ที่มั่นคงในต่างประเทศที่ไม่ใช่หุ้นในสกุลเงินตราที่จะต้องชำระหนี้ที่กระทรวงการคลังเป็นผู้กู้

และในวงเงินไม่เกินจำนวนหนี้ที่ถึงกำหนดชำระในช่วงระยะเวลาไม่เกิน ๕ ปี เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนด ทั้งนี้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดข้อบังคับเกี่ยวกับการซื้อเงินตราต่างประเทศ พันธบัตรของรัฐบาลต่างประเทศ และหลักทรัพย์ที่มั่นคงในต่างประเทศที่ไม่ใช่หุ้น การนำเงินตราต่างประเทศฝากธนาคาร รวมทั้งวิธีปฏิบัติอื่นใดที่เกี่ยวข้อง

การจ่ายเงินในห้ากรณีข้างต้นนี้ เมื่อได้จ่ายแล้วให้ตั้งเงินรายจ่ายเพื่อชดใช้ในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมประจำปีงบประมาณ หรือในกฎหมายว่าด้วยโอนงบประมาณรายจ่าย หรือในกฎหมายว่าด้วยงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณปีต่อไป

เหตุผลประกอบการแก้ไขเพิ่มเติม

การเพิ่มความเป็นวรรคสามนั้น เพื่อให้สามารถดำเนินการส่งทรัพย์สินคืนให้กับประเทศที่ร้องขอได้ ทั้งนี้ การกำหนดความดังกล่าวเพื่อให้เชื่อมโยงไปยังพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๕/๒

ประเด็นอภิปราย

ความคิดเห็นของกรรมาธิการวิสามัญในฐานะผู้แทนคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ประเด็นการเพิ่มความเป็นวรรคสาม

ตามที่ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. เสนอให้เพิ่มความเป็นวรรคสาม ดังนี้ “ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามวรรคหนึ่ง หากมีสนธิสัญญาระหว่างประเทศไทยกับประเทศผู้ร้องขอหรือกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ก็ให้ศาลมีอำนาจส่งคืนทรัพย์สินให้กับผู้ร้องขอหรือตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับเรื่องนั้น” อาจเป็นการกำหนดในลักษณะบังคับให้มีการทำสนธิสัญญากับต่างประเทศหรือไม่ และอาจเป็นการให้ความสำคัญกับกฎหมายระหว่างประเทศมากกว่ากฎหมายภายในประเทศ หรือเรียกได้ว่าเป็นไปตามหลักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับกฎหมายภายในตาม “ทฤษฎีเอกนิยม” คือ กฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายภายในไม่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้ เพราะกฎหมายภายในและกฎหมายต่างประเทศต่างมีเจตนารมณ์เดียวกัน คือ เพื่อก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งคมภายในหรือระหว่างประเทศ แต่ก็เห็นว่า กฎหมายระหว่างประเทศมีศักดิ์ทางกฎหมายสูงกว่า

แต่อย่างไรก็ตามประเทศไทยได้ยึดถือปฏิบัติตามแนวทาง “ทฤษฎีทวินิยม” ซึ่งเห็นว่ากฎหมายภายในและกฎหมายระหว่างประเทศมีฐานะเท่าเทียมกัน และเป็นอิสระจากกันและกัน ดังนั้น จึงไม่อาจที่จะนำกฎหมายระหว่างประเทศมาบังคับใช้ภายในประเทศได้โดยอัตโนมัติ แต่ต้องผ่านกระบวนการเปลี่ยนหรือแปลงรูปกฎหมายนั้นให้เป็นกฎหมายภายในเสียก่อนจึงจะสามารถนำมาบังคับใช้ได้

ทั้งนี้ ในการกำหนดความตามวรรคสามนั้นจะต้องมีการกำหนดไว้ในกฎหมายภายในเพื่อรองรับการดำเนินการเกี่ยวกับการขอคืนทรัพย์สินให้แก่ประเทศที่ร้องขอ โดยจะต้องกำหนดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินก่อนแล้วจึงจะดำเนินการขอคืนตามกฎหมายที่กำหนดยกเว้นไว้

อนึ่ง อาจเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมกับคณะกรรมการการวิสามัญ เช่น กรมสนธิสัญญา สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น

ความคิดเห็นของคณะกรรมการการวิสามัญ

หลักการตามที่ได้มีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมนี้มีกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๓๕/๒ แล้ว ดังนั้น ควรมีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้หรือไม่ และหากมีการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะต้องกำหนดแนวทางในการดำเนินการให้ชัดเจนในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วและในกรณีอยู่ระหว่างการพิจารณาศาล ซึ่งทรัพย์สินยังไม่ตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้ หากกระบวนการมีปัญหาด้านระยะเวลาการดำเนินงานสามารถกำหนดให้ชัดเจนได้

ความคิดเห็นของกรรมการการวิสามัญในฐานะผู้แทนคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(๑) ประเด็นการขอคืนทรัพย์สินที่ตกเป็นของแผ่นดิน

เมื่อทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วจะไม่สามารถดำเนินการขอคืนได้ หากจำเป็นต้องใช้งบประมาณก็ต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติเงินคงคลัง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗ ดังนั้น ในการขอคืนทรัพย์สินให้แก่ประเทศที่ร้องขอซึ่งต้องเป็นประเทศที่มีสนธิสัญญาระหว่างประเทศร่วมกันนั้นจะต้องดำเนินการก่อนที่ทรัพย์สินจะตกเป็นของแผ่นดิน

(๒) ประเด็นการบังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่น

กรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ทรัพย์สินของผู้ใดซึ่งถูกกล่าวหาว่าร้ายยวผิดปกติดตกเป็นของแผ่นดินนั้นแต่มูลค่าของทรัพย์สินที่บังคับมาจากการร้ายยวผิดปกติไม่เพียงพอตามที่ศาลมีคำพิพากษา ทั้งนี้ สามารถดำเนินการบังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่นได้หรือไม่ อย่างไร

อนึ่ง คณะกรรมการการวิสามัญ เห็นว่า กรณีดังกล่าวข้างต้นสามารถบังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่นได้แต่ต้องไม่เกินมูลค่าของทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน

ความคิดเห็นของผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

การกำหนดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินได้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๕ ดังนี้ “ในกรณีที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหามีความผิดฐานร้ายยวผิดปกติหรือทุจริตต่อหน้าที่ ให้ริบทรัพย์สินที่ผู้นั้นได้มาจากการกระทำความผิด รวมทั้งบรรดาทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดที่ได้มาแทนทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน”

คำชี้แจงของผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช.

ปัญหาในการคืนทรัพย์สินให้แก่ประเทศที่ร้องขอซึ่งต้องเป็นประเทศที่มีสนธิสัญญาระหว่างประเทศร่วมกัน คือ เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วการจะขอคืนทรัพย์สินนั้นจะกระทำได้อย่างไรากเนื่องจากต้องมีการร้องขอและดำเนินการตามขั้นตอนที่เกี่ยวข้องซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการจำนวนมากทำให้เกิดความล่าช้าในการคืนทรัพย์สินแก่ประเทศที่ร้องขอ

ผลการพิจารณา : ที่ประชุมคณะกรรมการธิการวิสามัญเห็นควรคงไว้ตามร่างเดิม ที่คณะกรรมการร่างเสนอ ทั้งนี้ ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ช. ขอถอนข้อเสนอในการแก้ไขเพิ่มเติมความใน มาตรา ๑๒๒ เนื่องจากสามารถดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศ ในทางอาญา พ.ศ. ๒๕๓๕

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

- กำหนดการประชุมครั้งต่อไป

มติที่ประชุม : ที่ประชุมมีมตินัดประชุม จำนวน ๔ ครั้ง ดังนี้

๔.๑ ครั้งที่ ๑๔ วันศุกร์ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการธิการ หมายเลข ๓๐๖ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา เป็นต้นไป

๔.๒ ครั้งที่ ๑๕ วันพุธที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการธิการ หมายเลข ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา เป็นต้นไป

๔.๓ ครั้งที่ ๑๖ วันพฤหัสบดีที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการธิการ หมายเลข ๓๐๖ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา เป็นต้นไป

๔.๔ ครั้งที่ ๑๗ วันศุกร์ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ ณ ห้องประชุมคณะกรรมการธิการ หมายเลข ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา เป็นต้นไป

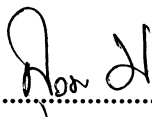
เมื่อจบระเบียบวาระการประชุมแล้ว **พลตำรวจเอก ชัชวาลย์ สุขสมจิตร์ ประธาน คณะกรรมการธิการวิสามัญ** กล่าวขอบคุณกรรมการธิการวิสามัญและผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านและ กล่าวปิดประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๕๕ นาฬิกา

..... **พลจ. ทดว.๑๖** ผู้จัดทำบันทึก
(นางสาวพัชรี ทองอ่อน)

..... ตรวจ
(นางธัญญา ศรีสุพรรณ)

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการธิการวิสามัญ

..... ทาน
(นางสาวสุพร นิลทัฬ)

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ๓

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการวิสามัญ

คณะกรรมการการวิสามัญได้รับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ โดยไม่มีการแก้ไข ในการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันศุกร์ที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๐ และมีมติให้เผยแพร่บันทึกการประชุมดังกล่าว

พลเรือเอก

(กฤษฎา เจริญพานิช)

เลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ